

HITELES DOKUMENTUM

Életjel évkönyv 2.

Sajtó alá rendezte: Dévavári Zoltán és Lévay Endre.

A Szabadkai Munkásegyletem kiadása, 1972.

Hazánk egyetlen irodalmi élőújsága, a szabadkai *Életjel*, tavaly október 28-án ünnepelte másfél évtizedes fennállásának és szerteágazó tevékenységének figyelemre méltó jubileumát. Ebből az alkalomból a szerkesztő bizottság — Dévavári Zoltán és Lévay Endre irányításával — ismét sajtó alá rendezte azt a gazdag dokumentumanyagot, amely az *Életjel* mind terebélyesedőbb és mind tartalmasabb munkáját, de főképp az utóbbi öt év tevékenységét (1967—1972-ig) egy rendkívül változatos évkönyv 282 lapján mutatja be az olvasónak és közvéleményünknek. És nem is akárhogy, hanem a filozói türelemmel kiválogatott kritikák és méltatások, riportok és vitára serkentő írások közlésével, egymás után történő felsorakoztatásával; fényképek, oklevél- és plakát-faksimilik, könyvfedőlapok megjelentetésével; a műsornaptár hitelevelével és bizonyító erejével; nem utolsósorban pedig a jelentősebb jubileumokon, avató-, névadó- és egyéb ünnepségeken elhangzott beszédek rögzítésével; az időközben elhunyt írók, költők, festők, színházi igazgatók, újságírók, közéleti munkások meleg szavú búcsúztatásával stb.

Eszerint már előjáróban is leszögezhetjük, hogy az *Életjel* második évkönyve nemcsak Szabadkának és környékének művelődési életét, művelődési politikáját tükrözi, hanem egyúttal mindazt, ami az élőújság megannyi sikeres vagy kevésbé sikeres rendezvényével, újabb és újabb kezdeményezésével szellemi múltunk és jelenünk megbecsült kincse lehet vagy helyül-közel már az is. A második évkönyv mindenekelőtt azonban arra figyelmeztet — amire az öt év számadását készítő Lévay Endre is helyesen tapint rá a kiadvány előszavában —, hogy bár »van sajtónk, van rádiónk, van tévénk, van könyvkiadásunk, vannak folyóirataink, művelődési és művészeti testületeink, csúcspontjaink, amie-

lyek a maguk területén — ma már fejlettebb fokon — megoldják a kulturális élet feladatait«, a szabadkai *Életjel* az, »amely minden megjelenési formáját arra használja fel, hogy az irodalmi és általában a művészeti élet inyeneci mellett — és velük együtt — mindig újabb rétegeket mozdítson meg, hívjon fel a pódiumra, szólaltasson meg a nézőtérén, a kiállítási csarnokban« stb. És hogy ez nemcsak szándéka, hanem dokumentált és mindenkor dokumentálható eredménye is az *Életjel*nek, ahhoz a gyűjteményes kötet tanúsága — és személyes tapasztalatunk — szerint egy pillanatra sem fér kétség. Mert az *Életjel*, ha olykor vergődve, nehézségekkel küzdve, buktatókat kerülgetve, vagy netán épp azokba belebotolva is, megtalálta azt a módot, amellyel a művelődési életbe, a szellemi körforgásba bevont emberek nemcsak lélekben gazdagodtak, gyarapodtak, hanem mint résztvevők maguk is nyújtottak és nyújtanak valamit. Ugy is mondhatnánk: szétosztják kincseiket! És nem a keveseknek, nem a képmutató sznoboknak, akik gyakran csak ki-vagyiságuk fitogtatására ülnek be egy-egy rendezvényre, hanem azoknak, akiket a művelődés és művészet emberformáló ereje nem »puszta rajongásként«, nem a »kisvárosi vasárnap délutánok« gondúzó szórakozásaként érdekel, hanem lételemként, mindennapi kenyerükként. Nyilván evel és az önzetlen, tiszteltetdíj nélküli dolgozó szervezők sokrétű műsorajánlatával, ötletgazdagságával, no meg az irodalmi, színházi, zenei, képzőművészeti, szerzői stb. estek állandó, sőt nemritkán igen magas színvonalával magyarázható, hogy az elmúlt öt év alatt az *Életjel* 103 rendezvényére több mint harmincezer hallgató volt kíváncsi. A vállalkozások jelentőségét és az adottságok gyümölcsöztetését méltán jelzi az irodalmi élőújság pódiumán fellépett előadók több mint

másfél ezres tábora is. És ha már itt tartunk, mutassunk rá mindjárt arra is, hogy az Életjel — mint irodalmi élőújság — ma már korántsem azt jelenti, amit egykor, vagy indulásakor jelentett. Programja — láthatjuk az évkönyvből — ma már annyira kibővült, annyi kezdeményezéssel, színnel gazdagodott, annyi új területet és lehetőséget tárt fel a szellem művesei előtt —, hogy az a kollektív alkotói munka ellenére is már csaknem a maximumot jelenti, amit egy intézménytől elvárhatunk, amit egy város, egy megakora művelődési hagyománnyal rendelkező közösség a kultúra iránt érdeklődőknek nyújt és nyújthat. Ezért mindaz, ami az Életjel keretében és szervezésében történik — az *Életjel Miniatűrök* kiadását, az Irodalmi (Kísérleti) Színpadot, az Üzenet megjelenésének kezdeményezését és a Csáth Géza Művészetbaráti Kör megalakítását stb. is ideértve — voltaképpen annak a jele, hogy egy tizenöt évvel ezelőtt kezdődött tevékenység jellege szerint ma már nemcsak irodalmi és publicisztikai, hanem egyre inkább népművelődési és szellemtörténeti. Még hozzá olyképpen, hogy az a munka, amely az Életjel-

ben és szerkesztőségében folyik, korántsem periferikus, korántsem vidéki és nem is csupán művelődés és művészetnépszerűsítő, hanem érték-felfedező, értékalkotó s értékmegőrző. És ne feledjük: nemcsak a magyar nyelvterület számára, hanem igen gyakran a velünk együtt élő testvéreink számára is.

Ilyen szempontból — de más vonatkozásban is — sokatmondó ez a könyv. Legfőképp mégis arról győz meg, hogy miképp kell művelődéshez, művelődéspolitikához, a múlt és a jelen értékeihez, a közösségi tudathoz és igényhez *cselekvőn viszonyulni*.

Ebben az Életjel — legalábbis ez idáig — felülmúlhatatlan. Szellemi életünkben olyan szint jelent, olyan utat jár, amelyet állandó centrum- és periféria-vitákkal, viszonyításokkal nem elmarasztalni és ócsárolni, hanem inkább egyértelműen követni kellene. Olyan önzetlenül, olyan lelkesedéssel és a közös ügyért való olyan odaadással, ahogy azt Szabadkán is teszük. Nem »csak azért is«, nem konok kitartással, hanem becsületes helytállással és azal a hittel, hogy a szépért, a jóért munkálkodni sohasem fölösleges.

SZÜCS IMRE

ÖNIGAZGATÓKNAK SZABATOSABBAN

Önigazgatók iskolája.
Eszmei-politikai füzetek.
Forum, Újvidék, 1972.

Újra központi témává válik társadalmunkban az eszmei-politikai nevelés s a vele kapcsolatos tennivalók. Több mint egy évtizede már, hogy egy kicsit túlbecsülve az önigazgatási gyakorlat alkotásra buzdító lendületét, szinte parancsszóra megszüntettük a szervezett és rendszeres eszmei képzést nemcsak a Kommunista Szövetségben, hanem az

iskolákban, egyetemeken is. Különösen a szakmunkásképző iskolák, valamint a technikai tudományokkal foglalkozó felsőoktatási intézmények jártak elől »jó példával«: tanterveikből teljes egészében kiirtották a marxista világnézet elsajátítását.

Az elmúlt néhány hónapban végbenment politikai változások más megvilágításba helyezték ezt a prob-